

Politisk lederskap Hva er det og hvorfor er det så viktig? Roller og Rolleforståelser

Rådgiver Morten Strand

Politisk lederskap

- Hva er det og hvorfor er det så viktig?
- Roller og rolleforståelse
- Du skal representere innbyggerne
- Du har en styringsrolle
- Du har en leder rolle
- For å ta lederrollen må du ha gode dialoger

Hvordan ta lederskap?

En sterk stat

En kritisk og
årvåken presse

**SOM FOLKEVALGT ER
DU UNDER PRESS**

Forventninger fra
innbyggerne

Oppgave vekst og
komplekse prosesser

**Lokale
samarbeidspartnere:**
Du er ikke alene
om å skape et
godt lokalsamfunn!

Uten fremtidsverkstedet hadde vi ikke fanget opp det store engasjementet som var i kommunen!

En kan fort risikere at man må starte de samme prosessene på nytt hvis ikke folket har fått sagt sin mening.

Å få folk til å forstå hvordan kommunen fungerer ser jeg på som en viktig oppgave

Barnetråkk er en helt unik måte for innbyggermedvirkning. Barn lar seg i mindre grad begrense og har større fantasi.

Skal du treffe innbyggerne må du bevege deg ut av de tradisjonelle politiske arenaene.

Samfunnsmessige utfordringer

- Vi står overfor noen **komplekse utfordringer** som ikke har noen standardløsning, men krever nytenkning og politisk mot
- Borgerne har mer **kompetanse og politisk selvtillit** enn noensinne før
- Borgerne stiller stigende **krav til kvaliteten i den politiske deltakelsen**:
 - Gjerne delta mer direkte og aktivt enn det som det representative demokrati gir mulighet for
 - Gjerne være med å løse problemer og utfordringer som påvirker deres livskvalitet

Ny demokratiforståelse?

- **Demokratisk styring:**

- **Fra** styringskjede med klar arbeidsdeling **til** en felles prosess hvor alle skal bidra etter beste evne til felles problemløsning

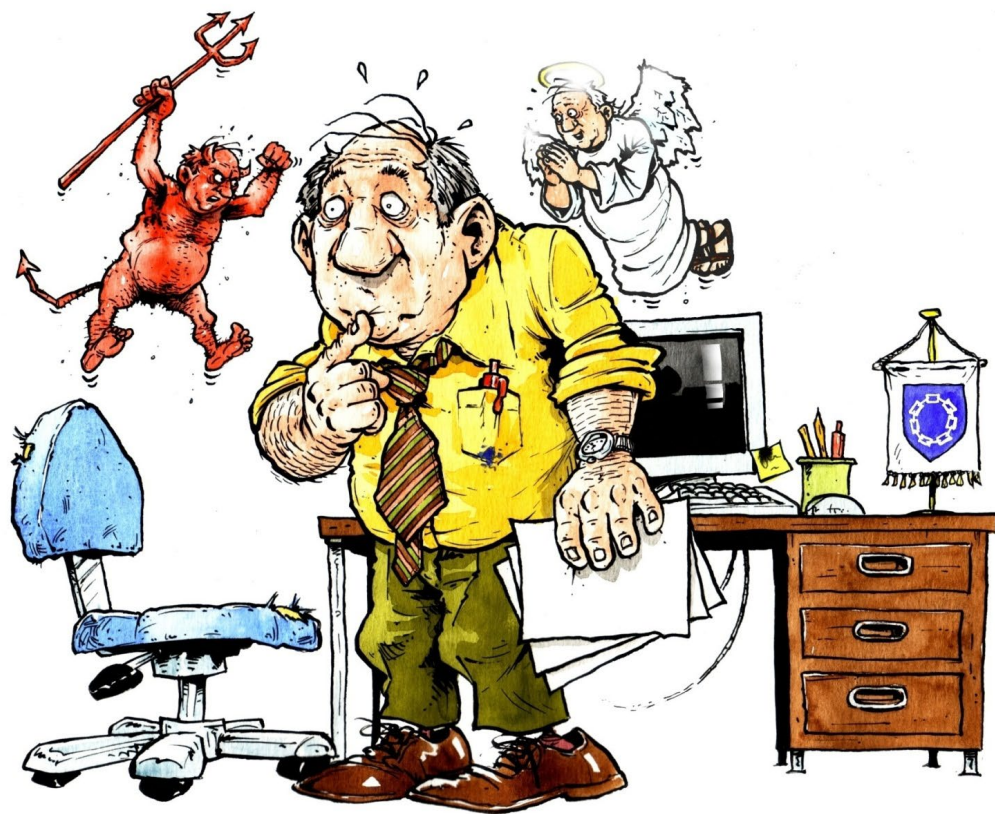
- **Demokratisk mandat:**

- **Fra** mandat til å styre og treffe beslutninger på borgernes vegne **til** mandat til å lage politikk gjennom en løpende dialog med borgerne

- **Borgerdeltakelse:**

- **Fra** et middel til å sikre borgerne demokratiske innflytelse **til** et middel til å styrke politikernes politiske lederskap gjennom deling av kunnskap og inspirasjon

Folkevalgte er balansekunstnere

*KS FOLKEVALGTPROGRAM
2019–2023*

Godt lokaldemokrati med høy tillit har vi når...

- innbyggerne kjenner seg godt representerte,
- de folkevalgte setter dagsorden, styrer ressursbruken og er ombud for innbyggerne, og
- kommunen leverer det som er lovet.

Hva kjennetegner kommuner med god lokaldemokratisk styring?

- tillit er viktigst, organisering er ikke så viktig

SPESIELT VIKTIGE

Intern kultur preget av **tillit og åpenhet**

- Åpenhet, innsyn og inkludering
- Ordførerens rolle er viktig

Tydelige **ansvarslinjer** og god **rolleavklaring**

- Delegeringsreglementet!

Informasjonstiltak forutsetning for

- Delegering og målstyring
- Tiltak for borgernærhet
- Innsyn gir tillit og nødvendig for å holde de styrende ansvarlige

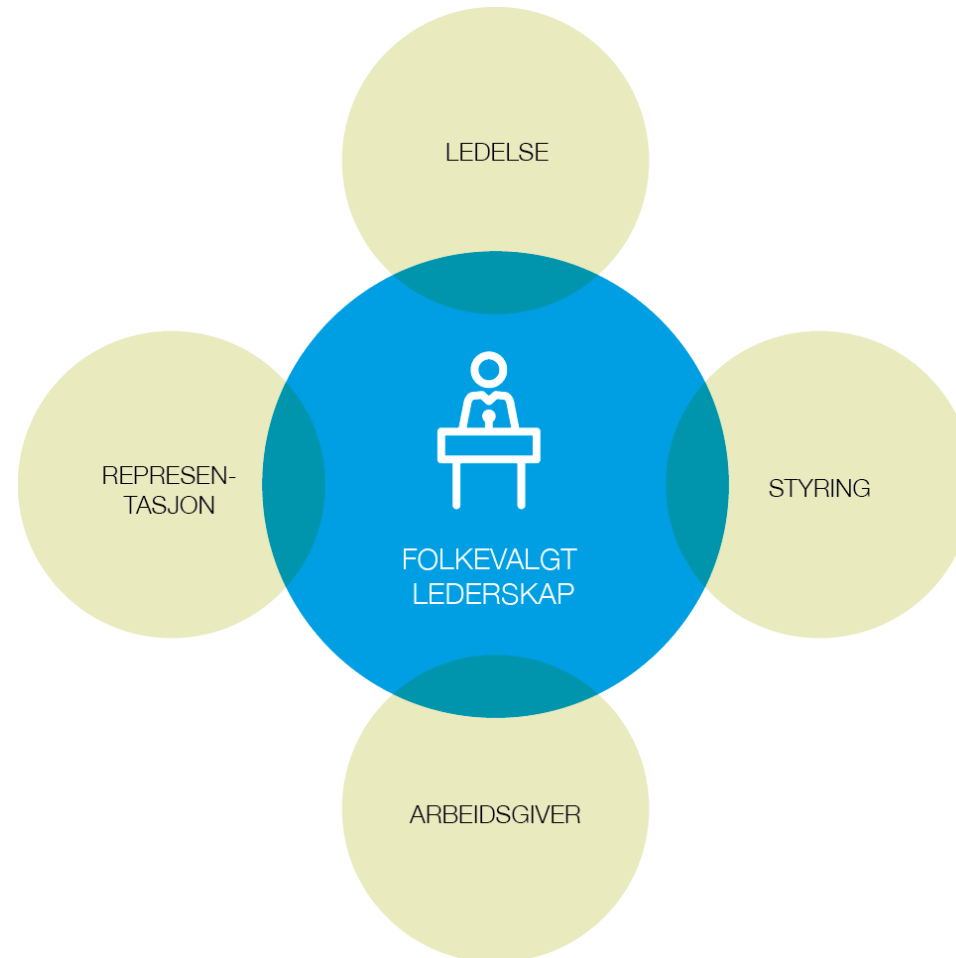
IKKE ENTYDIG PÅ TVERS AV KOMMUNENE

- Politisk styringsmodell
- Delegering til politiske utvalg og til administrasjon
- Målstyring
- Interkommunalt samarbeid
- Møteledelse
- Kanaler for innbyggerdeltakelse

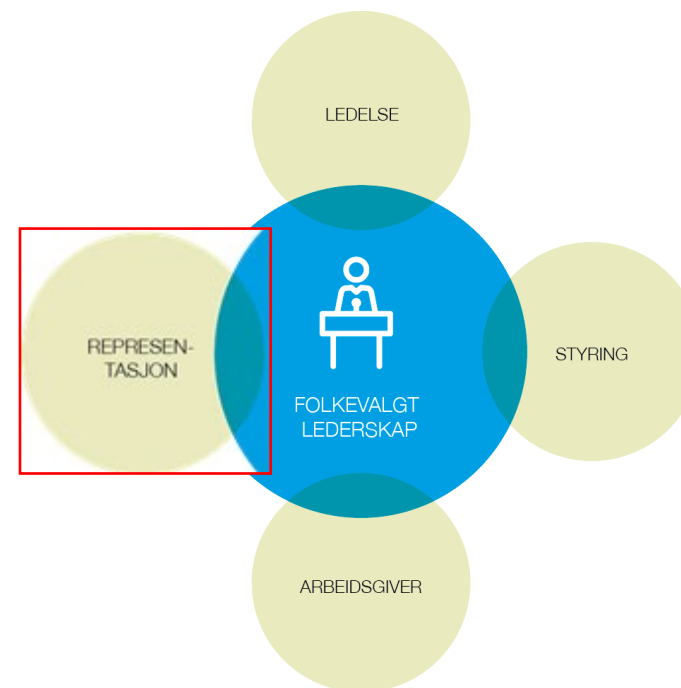
Hva er politisk lederskap?

Summen av rollene du har som folkevalgt

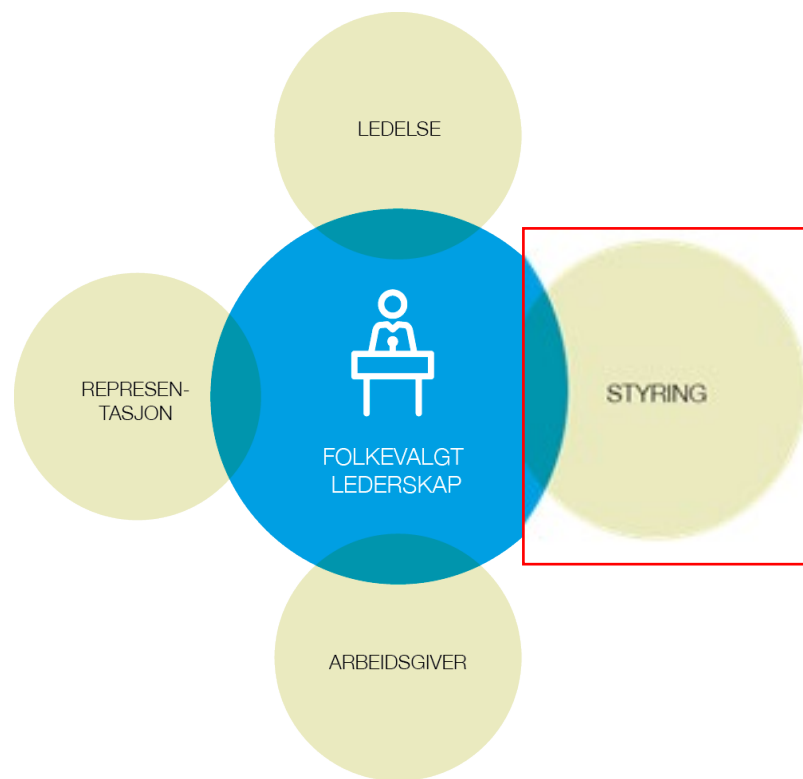
Representasjonsrollen (og ombudsrollen)

- Partiet
- Innbyggerne
- Enkeltindivider eller grupper

Styringsrollen

- Fatte vedtak
- Kontrollere

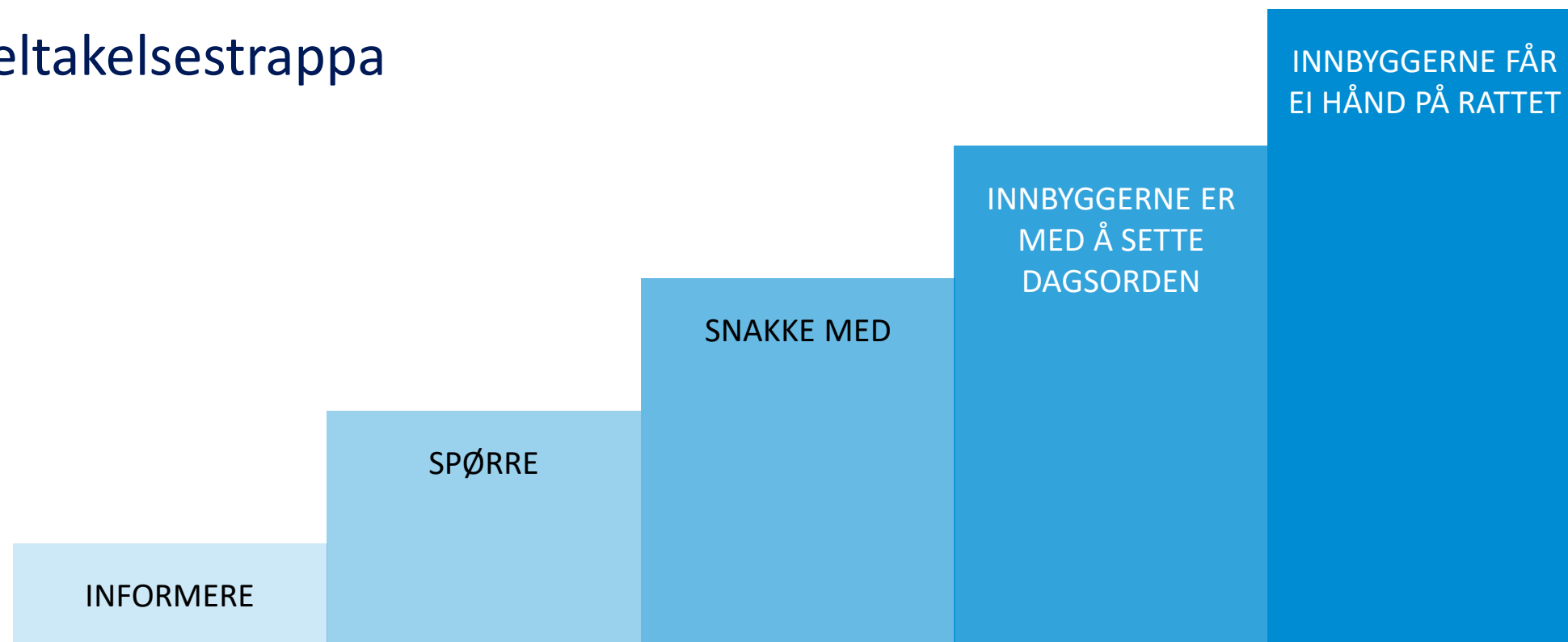
Men hvordan viser du politisk lederskap?

Sørg for å ha en strategi for innbyggerinvolvering.

Hvorfor + hvem + når = hvordan

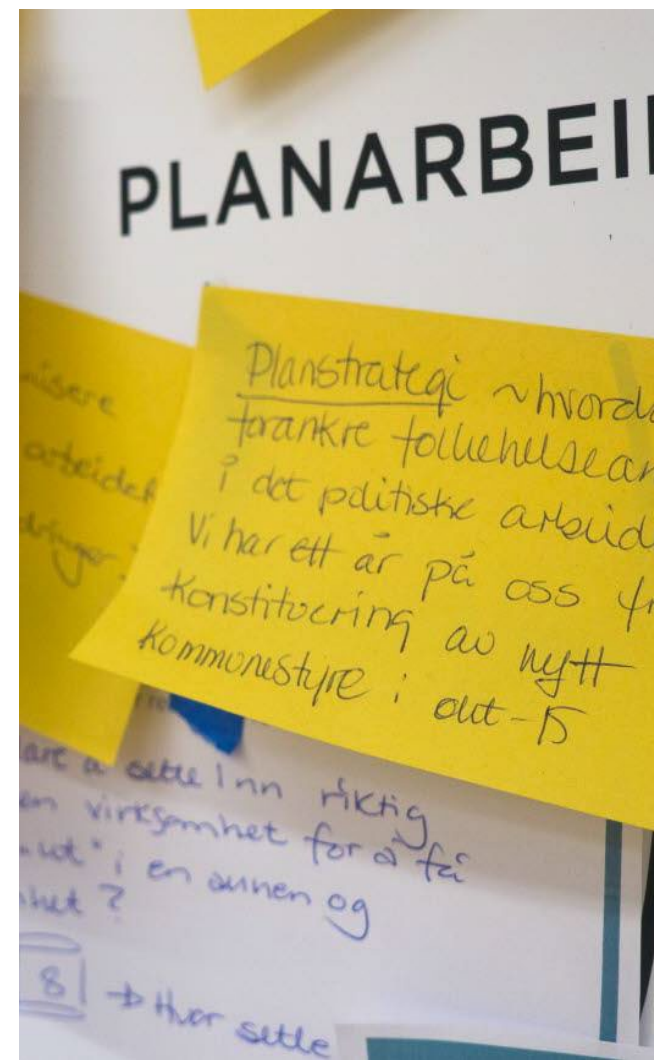
Deltakelsestrappa

Husk å gi en begrunnet tilbakemelding

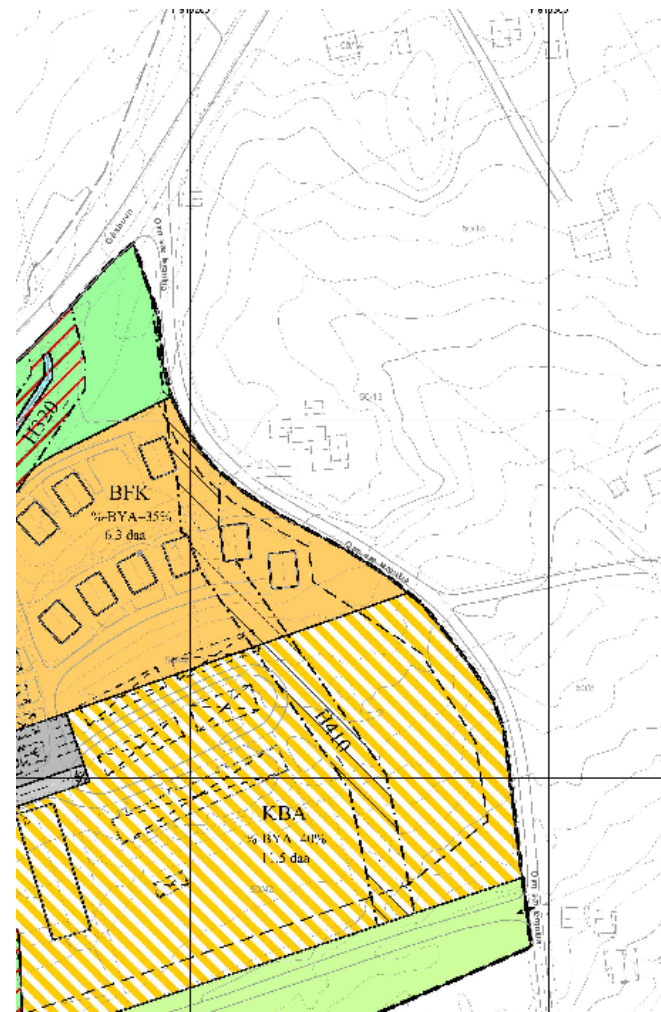
Informere

- *Kommuneloven:*
Kommunen skal aktivt informere om egen virksomhet, og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommunen
- For at innbyggerne skal engasjere seg i en sak, må de kjenne til fakta
- Hvilke plattformer deler kommunen informasjon på?
- Hvordan vet vi at informasjonen treffer de vi ønsker å nå?
- Tenk på hvordan du skriver: klart språk

Spørre

- Kommer vanligvis fra kommunen, men kan også komme uoppfordret nedenfra
- Sørg for at spørsmålene er godt og presist formulert
- Bruk ulike kanaler for å sikre flere svar (dersom det er ønskelig)
- Eksempler:
 - Høring
 - Offentlig ettersyn
 - Meningsmålinger
 - Innbyggerpanel

Snakke med

- Dialog er **toveiskommunikasjon**!
- Vi kommuniserer ulikt og i ulike settinger. Tenk igjennom hvor og hvordan samtalen skal foregå.
- Eksempler:
 - Plansmie
 - Fremtidsverksted
 - E-demokrati
 - Gjestebud
 - Ordførerbenk
 - Demokraticafe

Innbyggerne er med å sette dagsorden

- Innbyggerne er med på å bestemme hvilke saker som skal diskuteres
- Eksempler:
 - Barnetråkk
 - Innbyggerforslag
 - Dagsordensetting i sosiale medier

Innbyggeren får hånda på rattet

- Viktig med tydelig delegeringsreglement for utvalgene
- Eksempler:
 - Opprette utvalg, inkludert kommunedelsutvalg
 - Styre for institusjon
 - Barne- og ungdommens kommunestyre
 - Deltakende budsjettering
 - Rådgivende folkeavstemninger

Snubletråder

REPRESENTATIVITET

- Ressurssterke aktivister
- Et engasjert mindretall
- Hvem er representativ?

ANSVARSPULVERISERING

- Folkevalgte stilles til ansvar for sine beslutninger
- Deltakelse i enkeltsaker uten helhetsperspektivet

TIDSHORISONT

- Ting tar tid – innbyggerne er utålmodige

Hva er samskaping?

Samskaping er når kommunen

- Inngår i et likeverdig samarbeid med offentlige og private partner med fokus på å definere problemer, designe og implementere nye løsninger

Det er ikke samskaping når kommunen

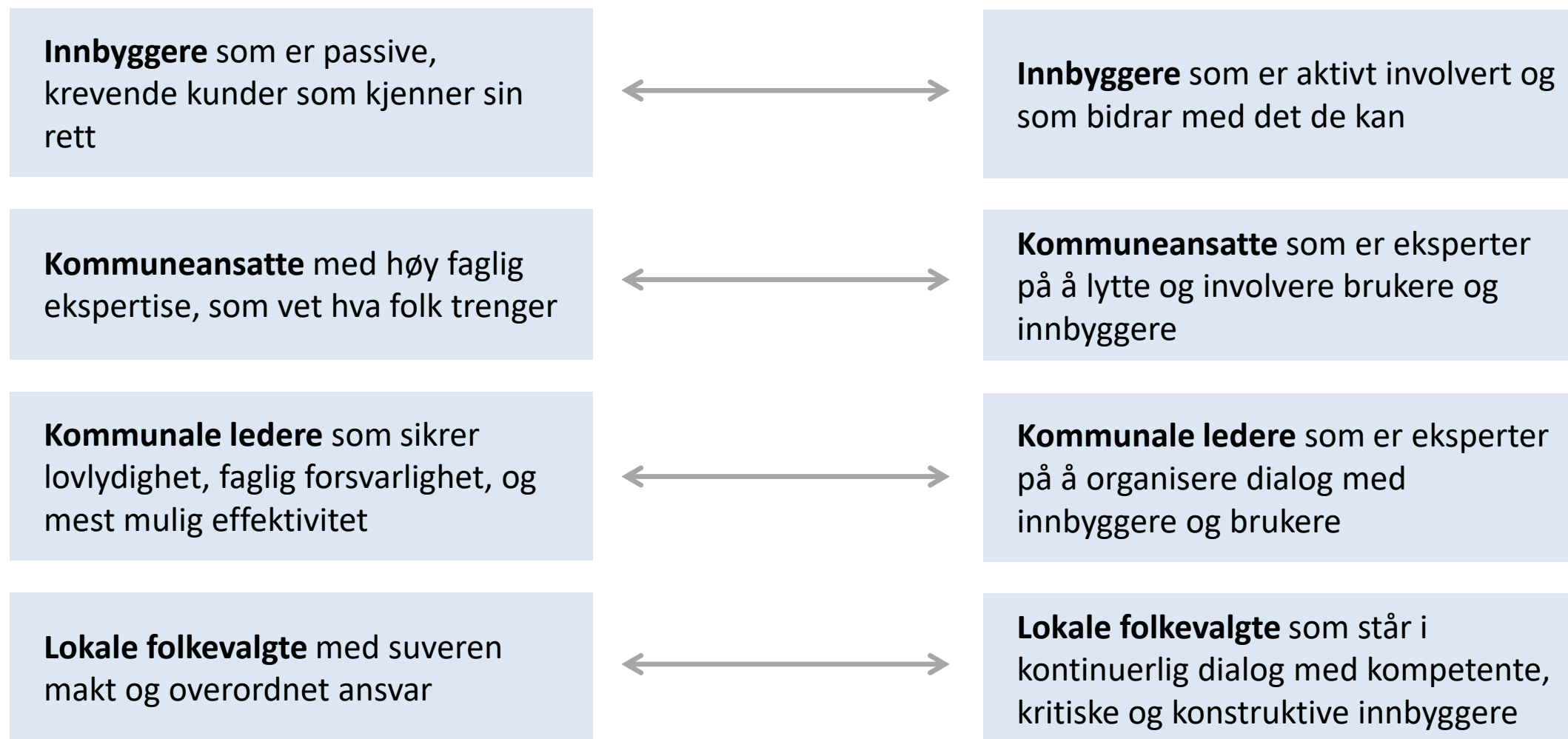
- Sender nesten ferdige løsninger på høring
- Involverer innbyggerne i «for-programmerte» prosesser
- Flytter oppgaver fra det offentlige til det private for å spare

Kilde: Jacob Torfing

Foto: ScanStockPhoto

Samskaping utfordrer oss på flere nivå

Case

- I Lillevik kommune er en lokal barneskole i svært dårlig forfatning. Det har kommet flere klager fra elevrådet, FAU, lærere og enkeltelever og foreldre. Også lokalavisa har kastet seg på og dokumentert slitasjen ved skolen. Det har skapt mye debatt på sosiale medier.
- Kommunestyret ønsker nå å ta grep. Det er mange alternativer - fra å legge ned skolen til å bygge ny.
- Kommunestyret ønsker å involvere innbyggerne før en beslutning fattes.

HVORDAN
KAN
INNBYGGERNE
INVOLVERES?